

FUNDUSZE STRUKTURALNE UNII EUROPEJSKIEJ A MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA

Kazimierz Fiedorowicz
Politechnika Częstochowska, Polska

Streszczenie

Omówione zostały rodzaje wsparcia ze środków publicznych dla małych i średnich przedsiębiorstw, a następnie omówiono możliwe formy pomocy ze środków pochodzących z funduszy pomocowych Unii Europejskiej: przedakcesyjnych i członkowskich. Wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw dotyczy wsparcia kapitałowego i wsparcia wiedzą. Instrumentami przedakcesyjnymi Unii Europejskiej, w ramach których jest udzielana również pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw, są: SAPARD, ISPA i Phare. Natomiast pomoc w ramach funduszy strukturalnych członkowskich, jest realizowana bezpośrednio poprzez fundusze: regionalny, społeczny, rolny i rybołówstwa, oraz pośrednio poprzez fundusz spójności. Skala tej pomocy może być na tyle duża, że w istotny sposób może wpłynąć na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

Autor referatu jest Kierownikiem Katedry Makroekonomii i Polityki Ekonomicznej Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, członkiem Międzyresortowego Zespołu d / s Programów Strukturalnych oraz członkiem Zespołu d / s Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego.

Wprowadzenie

Rozpatrując funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw na rynku, w tym na rynku międzynarodowym, należy uwzględnić również możliwości wsparcia tych przedsiębiorstw ze środków publicznych, pochodzących z zewnętrznych źródeł zasilania. Dlatego też postarano się wskazać na możliwości wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) ze środków pochodzących z funduszy pomocowych Unii Europejskiej. Są to Instrumenty Strukturalne i Przedakcesyjne, określone w aktach prawnych Parlamentu Europejskiego i Rady Europy, dotyczące okresu lat 2000 – 2006. Środki te są stawiane do dyspozycji przez Unię Europejską w sposób zróżnicowany, dla okresu przedczłonkowskiego i dla okresu członkostwa. Rozpatrzono trzy aspekty problemu wsparcia dla MSP. Pierwszy problem to rodzaje wsparcia MSP ze środków pochodzących ze źródeł publicznych. Drugim problemem są możliwe formy wsparcia MSP za pomocą instrumentów przedakcesyjnych UE. Trzecim problemem jest wspieranie MSP w ramach funduszy strukturalnych członkowskich UE.

1. Rodzaje wsparcia MSP ze źródeł publicznych.

Rozróżnić można szereg form wsparcia MSP ze źródeł publicznych. Wsparcie te jest udzielane poprzez stosowanie trzech podstawowych zasad: wspiera się przedsiębiorstwa zyskowe, wspiera się w nich innowacyjność oraz wspiera się w tejsze innowacyjności elementy zwiększające konkurencyjność na rynku międzynarodowym. Głównym motywem wspierania MSP jest potrzeba tworzenia klasy ~~średniej w społeczeństwie~~ ~~wspieranie MSP~~

dotyczy dwóch podstawowych czynników, najistotniejszych dla ich funkcjonowania. Jest to wsparcie poprzez dostarczenie kapitału i wsparcie poprzez dostarczenie wiedzy. Można rozróżnić około 10 rodzajów wsparcia MSP nazywanych też instrumentami, czyli narzędziami wsparcia. Są to: kredyty preferencyjne, gwarancje kredytowe, kredyty podatkowe, przyśpieszona amortyzacja, tworzenie ośrodków przedsiębiorczości, tworzenie parków technologicznych, kursy dokształcające, informacja o rynkach, opracowywanie wniosków kredytowych, oraz kursy o nowych technikach wytwarzania. Narzędzia wsparcia MSP mogą być modyfikowane. Innowacyjność tych narzędzi może dotyczyć: kredytu grupowego, mieszanych czyli wzajemnych gwarancji kredytowych, antycypacyjnego kredytu podatkowego i amortyzacji, rozproszonego ośrodka przedsiębiorczości, personalnego parku innowacji, ustawicznego dokształcania itp. Skuteczność wspierania MSP zależy z jednej strony od wielkości środków pochodzących ze źródeł publicznych, przeznaczonych na wsparcie, a z drugiej strony zależy od umiejętności wykorzystania tego wsparcia przez same MSP. Stąd zwiększająca się pula środków pochodząca z funduszy pomocowych Unii Europejskiej przedakcesyjnych i członkowskich, wymaga również wzrostu umiejętności wykorzystania tychże środków przez beneficjentów końcowych, którymi są MSP.

2. Instrumenty przedakcesyjne wsparcia MSP przez Unię Europejską.

Rozpatrzone tu jedynie omówienie możliwości wsparcia MSP przez Unię Europejską w ramach Agendy 2000, dla okresu przed uzyskaniem członkostwa przez kraje kandydujące do Unii. Pominięto omówienie tego wsparcia, które już było realizowane w latach 90 – tych. Założono, że dla Polski okresem przedakcesyjnym są lata 2000 – 2002. Są trzy instrumenty przedakcesyjne pomocy UE dla krajów kandydujących do członkostwa. Są to: SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development), ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre – Accession) oraz Phare (Poland Hungary: Action for Restructuring of Economies).

Pierwszy instrument dotyczy pomocy dla rolnictwa, drugi pomocy dla transportu i środowiska, zaś trzeci dotyczy pomocy dla regionów. Przyznane w latach 2000 – 2006 środki, w ramach pomocy przedakcesyjnej, dla wszystkich krajów kandydujących, w tym i dla Polski, przedstawiono w tabelicy 1.

Polska może być beneficjentem pomocy przedakcesyjnej w wysokości ok. 35% pomocy ogółem. Aby można było te środki skutecznie wykorzystać, zostały sporządzone odpowiednie opracowania planistyczne. Są to: „Wstępny Narodowy Plan Rozwoju 2000 – 2002”, „SAPARD – Program operacyjny dla Polski”, „ISPA – narodowa strategia dla sektora transportu” i „ISPA – narodowa strategia dla środowiska”, oraz: „Polska. Wsparcie inwestycyjne na rzecz spójności społeczno – gospodarczej. Propozycja do Phare 2000”.

W nawiązaniu do zawartych w tychże opracowaniach priorytetów, sporządzone zostały wnioski dotyczące poszczególnych projektów – zadań. Wśród nich znajduje się szereg takich, w ramach których będzie udzielane wsparcie również dla MSP. Dotyczy to szczególnie instrumentów pomocy SAPARD i Phare.

Tabela 1. Przyznane środki finansowe w ramach pomocy przedakcesyjnej Unii Europejskiej:

W mln euro

Instrument pomocy	Kraje kandydujące		W tym: Polska	
	Corocznie w l. 2000 - 2006	Ogółem w l. 2000 - 2006	Corocznie w l. 2000 - 2006	Ogółem w l. 2000 - 2006
SAPARD	520	3640	168,8	1182
ISPA	1040	7280	320 - 370	2240 - 2590
Phare	1560	10920	398	2786
Ogółem	3120	18200	887 - 937	6208 - 6558

SAPARD. W ramach tego instrumentu określono cztery rodzaje działań:

- poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych (38,6% ogółu środków),
- inwestycje w gospodarstwach rolnych (14,7% środków),
- rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich (28% środków),
- różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (18,7% środków).

Środki te, w większości, w postaci pomocy bezpośredniej lub pośredniej służyć będą wspieraniu MSP na obszarach (gminach) wiejskich. Krajową Agencją Zarządzającą tymi środkami jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

ISPA. W ramach tego instrumentu, zarządzanego centralnie, środki pomocowe są przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych w transporcie i w środowisku. Dotyczy to inwestycji w transeuropejskie sieci transportu (np. modernizacja linii kolejowej Warszawa – Brześć do prędkości 160 km / godz.) oraz inwestycji neutralizujących transgraniczne zanieczyszczenia środowiska (np. oczyszczalnia ścieków w Toruniu). Pomoc ta nie dotyczy bezpośrednio MSP.

Phare. W ramach tego instrumentu, zarządzanego regionalnie, środki są przeznaczone na realizację szeregu priorytetów, zróżnicowanych regionalnie.

Przykładowo, w woj. podlaskim są to: wsparcie dla infrastruktury, rozwój turystyki, rozwój zasobów ludzkich oraz wsparcie dla rozwoju MSP. Natomiast w woj. lubelskim, jest to: wsparcie dla infrastruktury, tworzenie bazy produkcyjnej na obszarach wiejskich i rozwój zasobów ludzkich. Większość pomocy w ramach instrumentu Phare, bezpośrednio lub pośrednio, służy wsparciu MSP.

3. Wsparcie MSP w ramach członkowskich funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Fundusze strukturalne, czyli bezzwrotna pomoc z budżetu Unii Europejskiej dla krajów członkowskich, służą realizacji trzech celów. Cel 1 – regionalny, to pomoc regionom zacofanym, gdzie PKB / 1 mieszk. nie przekracza 75% średniej Unii. Cel 2 – to restrukturyzacja obszarów zapóźnionych w rozwoju. Cel 3 – to wspieranie przekształceń zasobów ludzkich. Cele te są realizowane poprzez fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności. Są to następujące fundusze: regionalny (European Regional Development Fund – ERDF), socjalny (European Social Fund – ESF), rolny (European Agriculture Guidance and Guarantee Fund – EAGGF) oraz rybołówstwa (Financial Instrument for Fisheries Guidance – FIGF). Ponadto realizowany jest Fundusz Spójności (Cohesion Fund – CF).

Kraje kandydujące do członkostwa w UE, z chwilą uzyskania członkostwa, mogą uzyskać środki pomocowe z funduszy strukturalnych w okresie lat 2002 – 2006 w wysokości 45,4 mld euro, w tym na rolnictwo w wysokości 12,4 mld euro (bez środków z Funduszu Spójności). Środki te w 70% będą przeznaczone na realizację celu 1 poprzez fundusz regionalny. Aby można było te środki pozyskać, kraj – członek UE, musi przygotować następujący zestaw opracowań planistycznych. Polska przygotowuje:

- Narodowy Plan Rozwoju, przekształcony po przyjęciu go przez Komisję Europejską w Ramowy Program Wsparcia (Community Support Framework – CSF),
- Narodową Strategię Rozwoju Regionalnego,
- Narodowe strategie sektorowe (zasobów ludzkich, rolnictwa, rybołówstwa, środowiska, transportu),
- Strategie (programy) rozwoju regionalnego (dla 16 województw).

Ponadto konieczne jest przygotowanie programów operacyjnych dla każdego funduszu. Przygotowanie opracowań musi być zakończone na rok przed stanem gotowości do uzyskania członkostwa. Polska wyznaczyła termin gotowości do członkostwa na dzień 1 stycznia 2003 r. Środki pomocowe z funduszy strukturalnych i z Funduszu Spójności nie mogą łącznie przekroczyć 4% wartości PKB (netto). Szacuje się, że pomoc ta dla Polski w 2006 r. może wynieść ok. 2,5% wartości PKB. Pomoc z funduszy strukturalnych, w wielkości co najmniej 1/3, dotyczyć będzie wsparcia bezpośredniego dla MSP, a w pozostałej części dotyczyć będzie wsparcia pośredniego. Beneficjentami pomocy mogą być podmioty gospodarcze (w tym i MSP), które są zdolne wygenerować również środki własne na rozwój.

Wnioski końcowe

Szacuje się, że pomoc dla MSP, którą można będzie w Polsce uzyskać z funduszy strukturalnych Unii (przedakcesyjnych i członkowskich), może powiększyć co najmniej dwukrotnie – w okresie przedakcesyjnym, oraz 3 – 4 - krotnie w okresie członkowskim obecnie uzyskiwaną skalę pomocy ze źródeł publicznych. Warunkiem absorpcji tejż zwiększającej się pomocy jest nabycie przez beneficjentów końcowych, czyli przez MSP umiejętności w jej wykorzystaniu. Umiejętność ta polega z jednej strony na znajomości zasad wsparcia MSP przez władze publiczne, z drugiej zaś strony na znajomości pozyskiwania przez MSP środków pomocowych Unii Europejskiej. Problemy te mogłyb

stanowić tematykę odrębnych konferencji naukowych. Stąd proponuje się zorganizowanie jednej lub dwu wspólnych konferencji, poświęconych następującym tematom:

1. „Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw”.
2. „Wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw poprzez instrumenty strukturalne i przedakcesyjne Unii Europejskiej”.

Środowiska naukowe, zajmujące się zarządzaniem przedsiębiorstwami, muszą przygotować wiedzę o pozyskiwaniu pomocy dla MSP ze źródeł zewnętrznych. Ma to szczególnie istotne znaczenie dla rozwoju regionów przygranicznych. Stąd też wydaje się wskazane kontynuowanie tejże problematyki w toku następujących konferencji.

Literatura (wybrane pozycje):

1. Akty prawne Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące Instrumentów Strukturalnych i Przedakcesyjnych na lata 2000 – 2006, Ministerstwo Gospodarki, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa, marzec, 2000.
2. Droga do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, PARR, Warszawa, 2000.
3. Programowanie Rozwoju Regionalnego. Poradnik dla samorządów województwa, Ministerstwo Gospodarki, Kraków, 1999.
4. Programy dla funduszy strukturalnych (przedakcesyjnych i członkowskich) – około 20 programów, w tym: Polska. Wstępny Narodowy Plan Rozwoju 2000 – 2003, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, grudzień, 1999.

JAKOŚĆ USŁUG MEDYCZNYCH W JEDNOSTKACH SŁUŻBY ZDROWIA W ŚWIETLE REFORMY SEKTORA

Janusz Klisiński

Politechnika Częstochowska, Polska

Streszczenie

W artykule zostaną przedstawione przyczyny podjęcia działań związanych ze zreformowaniem polskiej służby zdrowia, jej główne zasady a następnie ukazany zostanie jeden z aspektów nowego podejścia do leczenia pacjentów, a mianowicie zapewnienie odpowiedniej jakości usług, które dana jednostka świadczy na rzecz pacjentów.

Reforma polskiej służby zdrowia uwarunkowana była wieloma czynnikami, przy czym najważniejsze wydają się być po pierwsze złe funkcjonowanie dotychczasowego systemu (niski poziom usług, korupcja, złe traktowanie pacjentów) oraz po drugie dostosowanie do norm Unii Europejskiej.

Podstawowe zasady reformy to:

- solidarność społeczna
- samorządność